

Q&A:

Vragen en antwoorden bij het politiebepsluit captatieverbod onbevaarbare waterlopen en opheffing waterbesparende maatregelen in de provincie Antwerpen (17/08/2018), het politiebepsluit m.b.t. blauwalgen (23/08/2018) en het algemeen zwemverbod op alle waterwegen in provincie Antwerpen

Deze Q&A moet samen worden gelezen met het **politiebepsluit captatieverbod onbevaarbare waterlopen en opheffing waterbesparende maatregelen** van de waarnemend gouverneur van de provincie Antwerpen van 17 augustus 2018, het **politiebepsluit** van de waarnemend gouverneur van 23 augustus 2018 dat **een captatieverbod en verbod op zachte recreatie n.a.v. het aantreffen van blauwalgen inhoudt** en dit voor het volledige kanaal Dessel-Turnhout-Schoten, het kanaal Bocholt-Herentals en het kanaal naar Beverlo en het kanaal Dessel-Kwaadmechelen van het kanaal Bocholt-Herentals tot aan brug 3 Mol Rauw (kilometerpunt 3.125) en het **algemeen zwemverbod op alle waterwegen** (zowel bevaarbare als onbevaarbare waterlopen, in spaarbekkens en verschillende putten en vijvers).

Sinds 17/08/2018 zijn de eerder opgelegde waterbesparende maatregelen niet meer van kracht. Waarnemend gouverneur Bram Abrams heft –op advies van de Vlaamse Droogtecommissie- de waterbesparende maatregelen voor leidingwater, regenwater en grondwater die op 24 juli ingevoerd werden in de provincie Antwerpen, met onmiddellijke ingang op. Het gaat dan onder meer om het wassen van de wagen, besproeien van gazon en tuinen, beregenen van sportvelden en akkers, ... Dat is vanaf 17/08/2018 opnieuw toegestaan.

De kernboodschap blijft echter gelden: spring zo zuinig mogelijk om met alle soorten water: leidingwater, grondwater én regenwater. Zoek alternatieven en wees zo creatief mogelijk om het waterverbruik maximaal te beperken. De zorg om rationeel en zuinig om te springen met water als zeer kostbaar goed geldt altijd, en zeker in tijden van aanhoudende droogte.

Het is niet omdat het gebruik van water toegelaten is, dat het effectief, laat staan meer dan strikt noodzakelijk gebruikt moet worden.

De preventieve oproep om zuinig en rationeel om te springen met water, geldt voor elk type water. In het bijzonder voor leidingwater. Water van het publieke drinkwaternet moet in principe voorbehouden zijn voor het welzijn van mens en dier.

Omwille van de afgelopen droogteperiode zijn, na advies van de Droogtecommissie, bovendien maatregelen genomen m.b.t. de captatie van water om de ecologisch goede **toestand van de onbevaarbare waterlopen** te beschermen en/of zeker niet achteruit te laten gaan.

Tot slot blijven we ook de **toestand van de bevaarbare waterwegen** nauwgezet opvolgen. Als gevolg van de aanwezigheid van blauwalgen in verschillende kanalen van onze provincie: Dessel-Turnhout-Schoten, Bocholt-Herentals en Beverlo en het kanaal Dessel-Kwaadmechelen (gedeelte vanaf het kanaal Bocholt-Herentals tot aan brug 3 Mol Rauw (kilometerpunt 3.125)) vaardigde de waarnemend gouverneur op 23 augustus een captatieverbod en een verbod op zachte recreatie uit voor die kanalen. Eventuele captatie in andere kanalen moet te allen tijde gebeuren in overeenstemming met de wettelijke voorschriften.

Wie water aftapt van de bevaarbare waterweg moet dit voldoende van te voren melden en/of over een vergunning beschikken. Hij of zij moet hiervan het bewijs kunnen voorleggen op elk ogenblik

van controle. De toestand is en blijft evenwel problematisch, zowel op de bevaarbare als de onbevaarbare waterlopen.

Algemeen

Q: Wat is er nieuw aan het besluit van 17 augustus 2018?

A: De eerder afgekondigde waterbesparende maatregelen zijn niet langer van kracht. De waterbesparende maatregelen werden op 24 juli ingevoerd om het waterverbruik tijdens de periode van uitzonderlijke droogte in juli en eerste helft augustus terug te dringen, en dat voor zowel het gebruik van leidingwater, regen –en grondwater. Zo was er onder andere een totaalverbod op het gebruik van leidingwater voor het wassen van auto's, het besproeien van tuinen of velden of sportterreinen, het vullen of bijvullen van particuliere zwembaden, ... Al die specifieke maatregelen zijn nu niet langer van kracht. Wel roepen we op om blijvend spaarzaam en doordacht om te gaan met water, ongeacht het om leidingwater, regen –of grondwater gaat.

Q: Welke maatregelen blijven wel behouden en van kracht in het aangepaste besluit van 17 augustus 2018?

Het verbod om water te capteren (te betrekken uit of 'af te tappen) van de onbevaarbare waterlopen blijft gelden.

Voor alle onbevaarbare waterlopen in de provincie Antwerpen geldt er met onmiddellijke ingang een captatieverbod. Tot de opheffing van het besluit mag geen water worden getrokken uit de onbevaarbare waterlopen. Uitzondering hierop is het beperkt capteren van drinkwater voor het eigen vee dat nog buiten staat. Het water dient dan ook gebruikt te worden door het vee op het perceel in kwestie. De situatie van de waterlopen wordt systematisch opgevolgd. Deze maatregel is nodig om de goede ecologische toestand van de waterloop te garanderen en/of niet verder achteruit te laten gaan door bijkomende afname van water. Als het debiet of de hoeveelheid water in de onbevaarbare waterlopen verder achteruit gaat, ontstaat er o.m. een zuurstofgebrek waardoor vissen sterven en/of het leven in het water structureel verstoord wordt.

Q: Behalve het politiebepsluit captatieverbod onbevaarbare waterlopen en opheffing waterbesparende maatregelen: welke andere politiebepsluiten zijn momenteel van kracht in onze provincie?

Het politiebepsluit van de waarnemend gouverneur van 23 augustus 2018 dat een captatieverbod en verbod op zachte recreatie n.a.v. het aantreffen van blauwalgen inhoudt en dit voor het volledige kanaal Dessel-Turnhout-Schoten, het kanaal Bocholt-Herentals en het kanaal naar Beverlo op het grondgebied van de provincie Antwerpen alsook het voor het kanaal Dessel-Kwaadmechelen vanaf het kanaal Bocholt-Herentals tot aan brug 3 Mol Rauw (kilometerpunt 3.125).

Daarnaast herinneren we u aan het algemeen zwemverbod op alle waterwegen (zowel bevaarbare als onbevaarbare waterlopen, in spaarbekkens en verschillende putten en vijvers) in onze provincie.

Q: Waar kan ik de besluiten die momenteel van toepassing zijn voor de provincie Antwerpen terugvinden?

A: U kan de besluiten nalezen op de website van gouverneur Cathy Berx: <https://www.cathyberx.be/taken-en-bevoegdheden/veiligheid/bijkomende-waterbesparende-maatregelen-van-kracht-na-aanhoudende.html> en op de website van de provincie Antwerpen: www.provincieantwerpen.be die doorverwijst naar de website van de gouverneur.

Q: Wat is de Vlaamse Droogtecommissie die een eerste keer op 24 juli code oranje afkondigde die tot op heden onverminderd van kracht blijft?

A: De Vlaamse Droogtecommissie is ingebed in de Commissie Integraal Waterbeleid en bestaat uit vertegenwoordigers van de beleidsdomeinen van het Vlaamse Gewest die bij het waterbeleid betrokken zijn, vertegenwoordigers van de lokale waterbeheerders (provincies, gemeenten, polders en wateringen), een vertegenwoordiger van de afvalwater- en drinkwaterbedrijven, en van de kabinetten van de ministers van Mobiliteit en Omgeving.

Ook het Vlaams Crisiscentrum maakt deel uit van deze commissie. De commissie komt in actie bij aanhoudende of dreigende droge periodes met algemene of specifieke watertekorten. Bij lokale droogte en waterschaarste gebeurt het overleg en de coördinatie via het provinciale crisioverleg onder leiding van de gouverneur.

Q: Wat betekent code oranje van de Vlaamse Droogtecommissie?

A: Code oranje staat voor de 'alarmfase'. Dat wil zeggen dat er ernstige problemen dreigen als er niet onmiddellijk maatregelen worden genomen. Door het opgebouwde neerslagtekort resp. de meteorologische en hydrologische omstandigheden in Vlaanderen en in het bijzonder door de aanhoudende droogte kunnen ernstige moeilijkheden ontstaan voor de normale waterbedeling. Elke provinciegouverneur kan zelf bepalen welke maatregelen hij of zij uitvaardigt na advies van de Droogtecommissie. Hij/zij houdt daarbij in het bijzonder rekening met de specifieke context, noden en behoeften in zijn/haar provincie.

Q: Is putwater hetzelfde als grondwater (opgehaald met pomp)?

A: Ja, putwater heeft als bron ondiep of diep grondwater.

Captatieverbod

Q: Wat betekent het captatieverbod uit onbevaarbare waterlopen?

A: Dit is een verbod op het oppompen (capteren) van water uit onbevaarbare waterlopen. Uitzondering hierop is het beperkt capteren van drinkwater voor het eigen vee dat nog buiten staat. Het water dient dan ook gebruikt te worden door het vee op het perceel in kwestie. Een overzicht van

de onbevaarbare waterlopen in de provincie Antwerpen vindt u terug via http://geoloket.provincieantwerpen.be/HTML5_272_Extern/?viewer=extern&LayerTheme=2

Q: Waar en wanneer kan er juist water opgepompt worden?

A: Het politiebepsluit van 13 augustus vaardt een captatieverbod uit voor onbevaarbare waterlopen. Captatie is hier dus te allen tijde verboden. Captatie uit bevaarbare waterlopen-behalve op de kanalen Dessel-Turnhout-Schoten, Bocholt-Herentals en Beverlo waarvoor een captatieverbod geldt omwille van de aanwezigheid van blauwalg- kan mits voorlegging van een geldige captatievergunning of na voorafgaande melding (afhankelijk van het jaarlijks opgepompte volume). Voor meer info kan u hiervoor terecht op de website van de Vlaamse Waterweg nv: <https://www.vlaamsewaterweg.be/vergunningen>. Info over een aantal concrete randvoorwaarden vindt u terug via <https://www.vlaamsewaterweg.be/nieuws/procedures-voor-watervang> . Respecteer te allen tijde de voorgeschreven voorwaarden.

Omdat de noodzakelijke economische functie van de bevaarbare waterlopen gewaarborgd moet blijven, wordt de situatie systematisch gemonitord. Zo nodig kan en zal ook een bijkomend captatieverbod- anders dan op de drie voornoemde kanalen in onze provincie-op de bevaarbare waterlopen worden opgelegd.

Q: Klopt het dat, in de huidige omstandigheden van droogte, Aquafin water aanbiedt tegen betaling. Zo ja, waar kan ik hierover meer informatie krijgen?

A: Het klopt inderdaad dat Aquafin effluent ter beschikking stelt om zo mee te helpen de droogte tegen te gaan. In verschillende waterzuiveringsinstallaties kunnen bedrijven die daarvoor een contract afsloten met Aquafin, voor een forfaitaire vergoeding, gezuiverd afvalwater ophalen. Het effluentwater is geschikt voor toepassingen waarvoor geen drinkwaterkwaliteit vereist is. Het is niet geschikt voor menselijke consumptie, sanitaire toepassingen, rechtstreekse of onrechtstreekse besproeiing van groenten die rauw geconsumeerd worden noch voor rechtstreekse besproeiing van fruit. Om risico's op het vlak van voedselveiligheid te vermijden zullen afspraken worden gemaakt over de kwaliteitsbewaking van het effluentwater.

Meer info hierover kan u hier en via: <https://www.aquafin.be/sites/aquafin/files/201807/Locaties%20afhalen%20gezuiverd%20water.pdf> vinden of via Wouter Boncquet, accountmanager Aquafin NV Dijkstraat 8, 2630 Aartselaar + 32 (0)3 450 48 51 of + 32 (0)479 97 50 04

Q: Wordt een vijver in een (provinciaal) domein in dit verband beschouwd als een onbevaarbare waterloop?

A: Neen, een vijver is geen onbevaarbare waterloop en daar geldt het captatieverbod dus niet. Vijverwater is omwille van het grote gevaar voor o.m. botulisme niet geschikt voor het besproeien van gewassen voor menselijke en mogelijk ook dierlijke consumptie.

Schadevergoeding

Q: Is er een vergoeding voorzien voor eventuele schade aan planten, bloemen en grasvelden door de hitte van juli –eerste helft augustus? Mijn verzekering heeft me reeds gemeld dat dit niet gedekt wordt.

A: Gelet op de aanpassingen van het besluit is de kans op schade klein. De maatregelen zijn evenwichtig en genomen na afweging van alle legitieme belangen.

De periode van extreme en aanhoudende droogte is zeer uitzonderlijk en beschouwen we als een vorm van overmacht. De risico's op ernstige (r) schade als we geen maatregelen nemen, schatten we, net zoals de Vlaamse Droogtecommissie veel hoger in.

Zwemmen

Q: Als het warm is, mag er dan overal gezwommen worden

A: Neen. Het is verboden in waterlopen te zwemmen, zowel in bevaarbare als onbevaarbare waterlopen. Ook in spaarbekkens en heel wat putten en vijvers geldt er een zwemverbod. Ten eerste omdat de waterkwaliteit niet kan gegarandeerd worden. Bij warm weer zijn de risico's bovendien nog groter. De eerste gevallen van botulisme zijn al opgedoken. Ten tweede is er het risico op fysiek letsel en zelfs verdrinking. Voor meer info over de vele risico's, zie: <https://www.vlaamsewaterweg.be/nieuws/zwem-duik-niet-bevaarbare-waterlopen>. Hier (www.kwaliteitzwemwater.be) vind je een overzicht van plaatsen waar je wél veilig kan zwemmen in open lucht. Ten slotte zijn er natuurlijk ook nog de openluchtzwembaden.

Blauwalgen

Q: Wat zijn blauwalgen precies?

A: Blauwalgen (of cyanobacteriën) zijn bacteriën die leven in zoet water en die er als wier uitzien. Bij voldoende licht en hoge temperaturen kunnen ze zich explosief vermenigvuldigen. Ze scheiden toxische stoffen af die schadelijk kunnen zijn voor mens en dier bij contact of inname van het besmette water. In totaal werd de aanwezigheid van drie potentiële giftige bacteriën in het kanaalwater bevestigd door de laboresultaten.

Q: Wat gebeurt er als ik in contact kom met blauwalgen tijdens zogeheten zachte recreatie (kajakken of kanovaren, vissen, waterski, wakeboarden)?

A: Blauwalgen vormen een potentieel risico voor de volksgezondheid en kunnen schadelijk zijn voor mens en dier bij contact met of inname van het besmette water. Blauwalgen kunnen o.a. huidirritatie, hoofdpijn en maag- en darmklachten veroorzaken. Hierdoor is alle contact met besmet water door mens en dier te vermijden.

Q: Zijn blauwalgen schadelijk voor gewassen? Wat gebeurt er bv. als ik mijn akkers met besmet water besproei?

A: Ook het besproeien van gewassen houdt een risico in aangezien de toxische stoffen lange tijd op de gewassen aanwezig blijven en de verstuiwingswolk bij besproeiing hinderlijk kan zijn voor omwonenden.

Q: Op welke waterlopen in onze provincie werden blauwalgen aangetroffen?

A: Momenteel bevinden er zich vier getroffen zones op het grondgebied van provincie Antwerpen namelijk het kanaal Dessel-Turnhout-Schoten, het kanaal Bocholt-Herentals, het kanaal naar Beverlo en op het kanaal Dessel-Kwaadmechelen het gedeelte van aan het kanaal Bocholt-Herentals tot aan brug 3 Mol Rauw (kilometerpunt 3.125)

Q: Welke maatregelen werden uitgevaardigd en zijn inmiddels van kracht?

A: Conform het politiebepsluit van 23 augustus geldt momenteel een captatie- en recreatieverbod op de vier getroffen waterlopen. Meer specifiek geldt een verbod om water te capteren uit het kanaal Dessel-Turnhout-Schoten, het kanaal Bocholt-Herentals, het kanaal naar Beverlo en het kanaal Dessel-Kwaadmechelen van het kanaal Bocholt-Herentals tot aan brug 3 Mol Rauw (kilometerpunt 3.125) voor het besproeien van landbouwgewassen en voor drinkwater voor vee. Tegelijkertijd geldt een verbod van elke vorm van zachte recreatie op de vier kanalen. Met zachte recreatie wordt o.a. kajakken of kanovaren, vissen, waterski, wakeboarden,... bedoeld. Pleziervaart beschouwen we niet als zachte recreatie. Ondanks de aantrekkelijke idee van verfrissing, herinneren we opnieuw aan het algemeen zwemverbod op deze waterwegen. De provinciegouverneurs van Antwerpen en Limburg volgen de situatie op de voet en de Vlaamse waterwegbeheerder en de Vlaamse Milieumaatschappij nemen regelmatig nieuwe stalen voor bijkomend onderzoek. Aangezien waterlopen en kanalen vaak provinciegrenzen overschrijden- dit is bv. zo voor het kanaal naar Beverlo en het kanaal Dessel-Kwaadmechelen-, werden de afgekondigde maatregelen specifiek voor dit kanaal genomen in nauw overleg en na afstemming met de provincie Limburg.

Q: Kunnen blauwalgen uit rivieren, kanalen of andere waterlopen worden verwijderd? Zo ja, hoelang duurt dit?

A: Blauwalgen ontstaan door een samenloop van verschillende factoren. De belangrijkste zijn een hoge watertemperatuur in combinatie met de aanwezigheid van nutriënten. Eens blauwalgen aangetroffen werden, zijn ze niet snel weg te krijgen. Dit kan makkelijk 1, 2 of meerdere weken duren. Er bestaan geen manieren om ze actief weg te krijgen, hoewel veel neerslag een positief effect heeft. Dat komt zowel doordat er verdunning optreedt als door de verlaging van de temperatuur die minder optimaal is voor de reproductie van bacteriën. De hardnekkigheid van het probleem hangt ook af van de toestand waarin blauwalgen voorkomen (dikte van de drijfslag etc.). Blauwalgen die werden aangetroffen in waterlopen moeten dus vooral 'uitzielen' en kunnen dus moeilijk tot niet door de mens zelf worden verwijderd of bestreden.